

Eksamen i ECN260: Landbrukspolitikk. Sensorveiledning

Tid: 20/12 2018 (3 ½ time)

Bokmål

A1: ingen kalkulator, ingen andre hjelpemidler

Det er i alt tre oppgaver (en side) som alle skal besvares. Oppgave 1 teller 40%, oppgave 2 20% og oppgave 3 40% ved karaktersetting.

- 1) Flere landbrukspolitiske virkemidler bidrar til at en vesentlig del av husdyrproduksjonen er lokalisert til områder der det er dårlige vilkår for kornproduksjon (*kanaliseringspolitikk*)
- (a) -Redegjør for bakgrunnen for og virkemiddelbruken i *kanaliseringspolitikken* sine ulike faser fra 1950-tallet og fram til i dag

VEILEDNING: Viktige stikkord: Bakgrunn: Overproduksjon i husdyrholdet fra rundt 1950. Virkemiddel: Hvetepriis=1,5x Melkepriis. 1983: Melkekvoteordning. Rekanalisering stoppet. 2003: Delvis fritt omsettbare melkekvoter, men omsetning avgrenset til fylket. (Flg. ikke gjennomgått, men noen har kanskje også fått med seg at antall melkekvoteregioner har blitt noe redusert, og at det dermed er noe større muligheter for konsentrasjon av produksjonen).

- (b) -Redegjør for hovedtrekkene i melkekvote- og husdyrkonsesjonsordningene

VEILEDNING: Her er det tilstrekkelig å gi en kort gjennomgang av melkekvoteordningen. Historisk gitt grunnkvote, mulighet for kvotekjøp/salg (med maksimumsgrenser for oppkjøp (like maksimumsgrenser også for samdrifter), leie/utleie, (evt. også noe om «forholdstallet» som fastsettes hvert år, og bestemmer hvor mye mer eller mindre enn grunnkvoten den enkelte kan produsere). Husdyrkonsesjoner: Kort om hvilke dyreslag/produksjoner denne gjelder for. Bonuspoeng for dem som har oversikt over gjeldende maksimumsgrenser for de enkelte dyreslag:

<i>Tabell F.1:</i>	(2015)
Avlspurker	105
Slaktegris	2.100
Høner	7.500
(egg)	
Slaktekylling	280.000

- (b) -Drøft hvordan strukturen og den regionale lokaliseringen av norsk husdyrproduksjon ville vært med dagens importvern, men uten geografisk differensierte støtteordninger eller restriksjoner på produksjonsomfang for husdyrprodusenter

VEILEDNING: Denne drøftingsoppgaven har ikke noe fasitsvar. Det er umulig å vite helt eksakt hvordan utviklingen ville vært. Det er imidlertid ikke dristig å anta at det meste ville trolig vært lokalisert på Jæren, sentrale Østland og trolig også deler av Trøndelag. Produksjonsenhetene ville trolig vært mange ganger så store (slik som i Danmark), og jeg vil gjette at vi hadde fått en regional spesialisering innen husdyrproduksjonsområdene når det gjelder kraftfor-krevende produksjoner fordi det hadde «tvunget» seg

- (d) Noen hevder at dersom det vesentligste av husdyrproduksjonen hadde vært lokalisert i de beste jordbruksbygder på Østlandet, i Trøndelag og på Jæren, så ville det neppe vært mulig å få aksept internasjonalt og nasjonalt for et importvern (tollbarrierer) på tilsvarende nivå som nå.

-Drøft denne påstanden

VEILEDNING: Denne drøftingsoppgaven har heller ikke noe fasitsvar. Mange – blant annet Grue – peker imidlertid på at det ville vært vanskelig – for ikke å si umulig – å få aksept i

internasjonale forhandlinger for våre import- og støtteordninger dersom vi ikke kunne vise til miljø (kulturlandskap) og distriktsinteresser (bosetning). Det ville trolig også vært vanskelig å få aksept for disse ordningene i Storting og regjering dersom man hadde ført en politikk som ikke samtidig sørget for et landbruk over hele landet og et attraktivt kulturlandskap også i de «mindre gode» landbruksområder.

- 2) Ni av ti bønder leier nå hele eller deler av den jorda de bruker og over 40% av arealet drives nå av andre enn eieren

(a) -Redegjør for hovedtrekkene i utviklingen i eiendoms- og bruksstrukturen i norsk jordbruk siden 1950-tallet

VEILEDNING: Se:

http://arken.nmbu.no/~sigury/ECN_260/260%20Pensum/260_Landbrukspolitikk_hvorfor_2016.pdf

(b) Dagens regler for omsetning av landbrukseiendommer avviker på flere måter fra regelverket for omsetning av andre typer eiendommer

-Drøft hvilke konsekvenser det *kunne* ha fått for strukturutvikling og jordleieandelen i norsk jordbruk dersom vi ikke hadde hatt særregler for omsetning av landbrukseiendommer

VEILEDNING: Dette er en drøftingsoppgave. Her kan det være fornuftig å skille mellom ulike typer eiendommer. Eiendommer som har arealer som kan omreguleres til utbygging for bolig, fritids- eller næringsformål. Eiendommer som kan være attraktive boplasser (fin beliggenhet og kort vei til arbeidsmarkeder). Eiendommer som er attraktive som ferie-sted (jakt/fiske/rekreasjon etc.). Eiendommer som har en beliggenhet og beskaffenhet som gjør at den hovedsakelig kan brukes for landbruksformål. Se ellers:

http://arken.nmbu.no/~sigury/ECN_260/260%20Pensum/SR_Rekruttering_strukturpolitikk_2016.pdf

- 3) Norsk landbrukspolitikk beskrives av flere som uhensiktsmessig/ineffektiv fordi myndighetene stimulerer produksjonen gjennom investeringsstøtte og ulike tilskuddsordninger («gass»), samtidig som det benyttes en rekke virkemidler for å «bremse» produksjonen og fjerne produksjonsoverskudd fra markedet. Enkelte hevder at en slik politikk kan bidra til å redusere inntektsforskjellene mellom bønder med ulikt ressursgrunnlag og mellom bønder og ulike grupper av lønnsinntakere (for eksempel industriarbeidere)

-Drøft denne påstanden med utgangspunkt i den såkalte tredemølle-teorien

VEILEDNING: Se

http://arken.nmbu.no/~sigury/ECN_260/260%20Pensum/SR_Jordbrukets%20tredemolle_2016.pdf

Ås, 14/12 2018

Sigurd Rysstad
Kursansvarlig
tlf 41020990

Eystein Ystad
Sensor

Eksamen i ECN260: Landbrukspolitikk

Tid: 20/12 2018 (3 ½ time)

Nynorsk

A1: ingen kalkulator, ingen andre hjelpemiddel

Ved karaktersetting tel oppgåve 1 40%, oppgåve 2 20% og oppgåve 3 40%. Du skal svare på alle oppgåvene.

- 1) Fleire landbrukspolitiske verkemiddel bidreg til at ein vesentleg del av husdyrproduksjonen er lokalisert til område der det er dårlege vilkår for kornproduksjon (*kanaliseringspolitikk*)
 - (a) -Gjer greie for bakgrunnen for og bruken av verkemiddel i ulike fasar av *kanaliseringspolitikken* frå 1950-tallet og fram til i dag
 - (b) -Gjer greie for dei viktigaste element i mjølkekvote- og husdyrkonsesjonsordningane
 - (c) -Drøft korleis strukturen og den regionale lokaliseringa av norsk husdyrproduksjon ville ha vore med dagens importvern, men utan geografisk differensierte stønadsordningar eller restriksjonar på produksjonsomfang for husdyrprodusentar
 - (d) Sume hevdar at dersom det vesentlegaste av husdyrproduksjonen hadde vore lokalisert i dei beste jordbruksbygder på Østlandet, i Trøndelag og på Jæren, så ville det truleg ikkje ha vore mogleg å få aksept internasjonalt og nasjonalt for eit importvern (tollbarrierar) på tilsvarande nivå som nå.
-Drøft denne påstanden
- 2) Ni av ti bønder leiger no heile eller delar av den jorda dei brukar, og over 40% av arealet blir bruka av andre enn eigaren.
 - (a) Gjer greie for hovudtrekka i utviklinga i eigedoms- og bruksstrukturen i norsk jordbruk sidan 1950-tallet
 - (b) Gjeldande reglar for omsetnad av landbrukseigedomar skil seg på fleire måtar frå regelverket for omsetnad av andre typar eigedomar
-Drøft kva for konsekvensar det *kunne* ha fått for strukturutvikling og jordleige i norsk jordbruk, dersom vi ikkje hadde hatt spesielle ordningar for omsetnad av landbrukseigedomar
- 3) Fleire hevdar at norsk landbrukspolitikk er lite hensiktsmessig og ineffektiv av di styresmaktene stimulerer produksjonen gjennom investeringsstønad og ulike tilskotsordningar («gass»), samstundes som det blir nytta fleire verkemiddel for å «bremse» produksjonen og fjerne produksjonsoverskot frå marknaden. Andre visar til at ein slik politikk kan redusere inntektsskilnadane mellom bønder med ulikt ressursgrunnlag og mellom bønder og ulike grupper av lønnsmottakarar (til dømes industriarbeidarar)
-Drøft denne påstanden med utgangspunkt i den sokalla tredemølle-teorien

Ås, 14/12 2018

Sigurd Rysstad
Kursansvarleg
tlf 41020990

Eystein Ystad
Sensor